WMG

JAARVERSLAG 2025

WERKGROEP MILIEUBEHEER BERG EN DAL

Postbus 26, 6560 AA Groesbeek

26 juni 2026

Foto voorkant: de Ecologische VerbindingsZone Ubbergen- Groenlanden heeft zich in de loop van 13 jaar ontwikkeld tot een zeer kleurrijke en bloemrijke strook die verbluffend veel lijkt op hooilanden in de lage delen van de Alpen op kleibodems. Hooilandbeheer in de polder kan net als in Zwitserland (foto onder), waar honderdduizenden hectaren hooiland door de boeren jaarlijks met licht materieel wijze gehooid worden, een enorme boost geven aan de biodiversiteit en aan het toerisme.

Jaarverslag 2025

BESTUURLIJKE AANGELEGENHEDEN

Bestuur
De samenstelling van het bestuur was in 2025 als volgt:
Voorzitter: Jeanne Mertens
Secretaris: Victorien Mertens.
Penningmeester: Henny Brinkhof
Bestuursleden: Jo de Valk en Dick Visser

Algemene ledenvergadering 2025
Op woensdagavond 25 juni 2025 vond de jaarvergadering plaats in de Tullekesbom in Groesbeek waar het bestuur verantwoording aflegde over het jaar 2024.
Anders dan in eerdere jaren was er voorafgaand een excursie gepland en niet na de jaarvergadering. Op het programma stond een rondje vanaf De Horst, langs de Groesbeek en de nieuw ingerichte Leigraaf. En passant keken we ook hoe 't Slumke en Kaalbroek erbij stonden, de twee schraalgraslanden achter De Horst. De noeste arbeid van LBG-ers die de afgelopen jaren druk waren geweest met het uitsteken van opslag van struiken had zijn vruchten afgeworpen. De percelen lagen er prachtig bij.
Het financieel jaarverslag werd door de penningmeester gepresenteerd. Nadat de kascommissie haar bevindingen had gerapporteerd en er niets op aan te merken had, werd het financieel verslag door de ledenvergadering goedgekeurd en het bestuur gedechargeerd.
Alle aftredende bestuursleden werden herbenoemd.
Daarna volgde een korte uiteenzetting van de lopende projecten en er werd met de leden overlegd wat te doen met geoormerkte gelden. Daar kwamen goede suggesties uit voort.

BESTUURLIJK OVERLEG MET DE GEMEENTE

Partneroverleg Natuur en Landschap
Het Partneroverleg Natuur en Landschap is een door de gemeente georganiseerd overleg met de natuur- en landschapsorganisaties waaraan ook Staatsbosbeheer, Waterschap en ZLTO deelnemen. Het vindt drie keer per jaar plaats en is een overleg waarin iedereen de ruimte krijgt om agendapunten aan te dragen en standpunten te uiten over een van tevoren door de gemeente aangedragen onderwerp. De gemeente hoeft de standpunten natuurlijk niet over te nemen; het indienen van zienswijzen, inspreken tijdens raadsvergaderingen en het op andere wijze aan de orde stellen van onderwerpen en standpunten overbrengen blijft dus noodzakelijk.

Enkele onderwerpen die in het partneroverleg aan bod zijn gekomen:
[28 maart 2025] Zand- en grindwinningsbedrijf K3Delta is in samenwerking met Ark Rewilding Nederland bezig met een zandwinningsproject bij de Ooijse Graaf waar tevens ter compensatie nieuwe natuur wordt ontwikkeld. Het bedrijf gaf een presentatie in het partneroverleg omdat zij **aanvullend agrarische gronden heeft aangekocht voor verdere zandwinning en natuurontwikkelin**g. Er kwamen veel kritische vragen. Inmiddels heeft de gemeenteraad zich op het standpunt gesteld dat verdere zandwinning binnen de gemeente onwenselijk is, uitbreiding van de zandwinning bij Ooijse graaf is dus niet aan de orde.
[11 juli 2025] De gemeente presenteerde de actualisatie van de **Regionale Energiestrategie**. Men geeft vooralsnog de voorkeur aan zonnepanelen boven windturbines. Vanwege netcongestie stagneren de ontwikkelingen. Als WMG hebben we aangedrongen op maatregelen voor minder energiegebruik en het volgen van de zonneladder. De gemeente is hier wel mee bezig, denk aan energiecoaches, maar heeft nog geen harde doelstellingen gesteld.
[21 november 2025] In dit overleg was er een presentatie van Qirion over **de aanleg van een ondergrondse hoogspanningskabel door de Ooijpolder.**

Een nieuw electriciteitsstation in Beek wordt verbonden met het hoogspanningsnetwerk in Ressen. Uitbreiding van het netwerk is noodzakelijk vanwege de toegenomen vraag naar elektriciteit. De kabel wordt door middel van open ontgraving aangelegd maar ook deels door boringen en persingen waarbij de bovengrond niet wordt opengelegd. We hebben vragen gesteld over de mogelijke gevolgen voor de natuur in de Ooijpolder.
Daarnaast was er een presentatie over **het oude en nieuwe LOP (Landschapsontwikkelingsprogramma)** door Martijn Blaas van Bureau Verbeek. Voor ons een belangrijk onderwerp, zie verderop in dit jaarverslag.
Verder kunnen we nog melden dat we op 26 november 2025 hebben deelgenomen aan een overleg over **het werkplan voor landschapselementen** in de gemeente. Er wordt niet altijd goed samengewerkt.

VERKEER

Programma mobiliteit

De gemeente heeft een enquête over mobiliteit gehouden onder inwoners. Ook (bestuurs)leden van de WMG hebben de enquête ingevuld en aangegeven welke knelpunten zijn zien: onveilige situaties, fietsknelpunten en de situatie op Marktplein waarover een fietsroute loopt. Op 8 mei was er in een masterclass mobiliteit gelegenheid om kritische vragen te stellen, dat heeft de WMG gedaan. Dit alles was input voor het programma mobiliteit dat de gemeente vervolgens publiceerde.

Bomen op een parkeerplaats geven koelte en sfeer. Misschien een slim idee voor ons Marktplein in Groesbeek?

Het programma mobiliteit is een uitwerking van de Omgevingsvisie (toekomstvisie op o.a. ruimtelijke ontwikkeling binnen de gemeente) en gaat specifiek over verkeer en vervoer. Er staat in wat de gemeente gaat doen m.b.t. verkeersveiligheid, duurzaamheid en bereikbaarheid. De WMG heeft een zienswijze ingediend en ingesproken in de raadsvergadering. Enkele punten uit onze zienswijze: volgens ons kloppen de cijfers van de inwonerspeilingen over het auto- en fietsgebruik niet. Een aantal fietsknelpunten verdient meer aandacht zoasl verkeersveiligheid en oversteekbaarheid voor fietsers. De relatief smalle Dorpsstraat wordt door fietsers als onveilig ervaren door het ontbreken van een fietspad en door onvoldoende ruimte tussen fietser en automobilist. Dit leidt tot ongewenste situaties (fietsen op de stoep). Op het Marktplein ontbreekt een duidelijke fietsroute. De oversteek bij het gemeentehuis is onlogisch en onveilig en vergt herinrichting. Er zou een duidelijke fietsroute moeten komen met een veilige oversteek, vluchtheuvel en zebrapad. Meer onderzoek naar veilige parkeerplaatsen bij scholen waar veel autogebruikers van maken is gewenst. Tenslotte hebben we gepleit voor het terugdraaien van het besluit om de onverharde paden in het buitengebied tot openbare weg te bestempelen (zie hieronder).

Gemotoriseerd verkeer op onverharde wegen

In 2021 hebben we de gemeente verzocht om motoren te weren op de Zandboan en Zevendalsebaan. Dit omdat het drukke wandel- en fietspaden zijn en onderdeel van het Pieterpad. Helaas bleek er een Europese motorroute (TET) te zijn uitgezet, waardoor overlast en gevaarlijke situaties ontstonden. Dat er gemotoriseerd verkeer op de zandpaden mag rijden, is het gevolg van het weinig doordachte besluit van de gemeente om alle zandpaden tot openbare weg te verklaren en op te nemen in de wegenlegger. Het weren van verkeer kan dan alleen nog door het nemen van een verkeersbesluit waartegen bezwaar en beroep openstaan. Er kwamen signalen dat de gemeente dit te omslachtig vond. Nadat ook inwoners klachten indienden over de motoren en de gemeente een telling heeft verricht, kwam zij eindelijk in actie. Men heeft de organisatoren van de route gevraagd om de route te verleggen. Daar is positief op gereageerd. De route is verlegd, helaas speelt hetzelfde probleem nu op andere zandpaden.

RUIMTELIJKE ORDENING

Omgevingsvisie

Landelijk is op 1 januari 2024 de omgevingswet vastgelegd. Bedoeld om de regels rond ruimtelijke ontwikkeling te vereenvoudigen en projecten sneller van de grond te krijgen. Maatwerk is mogelijk, participatie belangrijk. Elke gemeente stelt haar eigen omgevingsplan vast. De Gemeente Berg en Dal is vanaf 2019 bezig om haar eigen omgevingsvisie te ontwikkelen. Een gezonde leefomgeving en het prachtige landschap oftewel groene goud zijn hoofdthema's. De omgevingsvisie vervangt bestemmingsplannen, beleidskaders en lokale verordeningen. In 2021 verscheen de Startnotitie en in 2023 het Koersdocument. Op 17 april 2025 is de Omgevingsvisie vastgesteld door de gemeenteraad. In december 2024 hebben wij een zienswijze ingediend op het ontwerp daarvan. Een aantal punten uit onze zienswijze is overgenomen in de omgevingsvisie. In een artikel in Groesbeeks Milieujournaal 195 (mei 2025) staat een kritische analyse van de omgevingsvisie.
Om tot het omgevingsplan (vervangt alle bestemmingsplannen) te komen worden er vervolgens programma's uitgewerkt, zoals het programma mobiliteit. Ook het nieuwe LOP, Landschapsontwikkelingsprogramma, maakt daar onderdeel van uit.

Actualisatie Landschapsontwikkelingsprogramma (LOP)

De gemeente werkt aan de actualisatie van het Landschapsontwikkelingsprogramma (LOP). Het LOP is het gemeentelijke programma voor landschap, natuur en water. Het beschrijft hoe de gemeente Berg en Dal samen met inwoners, agrariërs en natuurorganisaties werkt aan een gezond, biodivers en klimaatbestendig buitengebied. Het LOP vormt de schakel tussen visie en uitvoering: het vertaalt de Omgevingsvisie naar concrete doelen, projecten en afspraken voor de komende tien jaren. Bureau Verbeek uit Maastricht ontwikkelt het programma in opdracht van de gemeente Berg en Dal en heeft in 2025 gesprekken gevoerd met allerlei relevante organisaties waaronder de WMG. We hebben ons daar goed op voorbereid. Zowel inhoudelijk (projecten, thema's, biodiversiteit, water, landbouw) als procedureel (juridische verankering, verantwoordelijkheden) heeft de werkgroep haar positie duidelijk neergezet. De samenwerking met Bureau Verbeek is constructief gestart en de WMG wordt als serieuze partner gezien in de ontwikkeling van het nieuwe LOP-programma.
De verwachting is dat het nieuwe LOP eind 2026 zal worden gepresenteerd.

Meer hooilanden met struweel in de polder maken het landschap niet alleen aantrekkelijk, maar werken ook als een magneet op insecten. Het zou een mooi project voor het nieuwe LOP kunnen zijn.

Waterpartijen in Groesbeek-centrum
De WMG werd ambtelijk benaderd over het al of niet handhaven van waterpartijen in het centrum van Groesbeek. De gemeente pompt veel grondwater op om de waterpartij gaande te houden en vindt dat niet meer verantwoord. Er waren twee opties: stoppen met pompen, de waterpartijen opdoeken en alleen nog gebruiken als tijdelijke waterberging van buien, of de bodem van de waterpartijen ondoordringbaar maken met een combi van klei en een chemische stof. Daardoor zou het oppompen van grondwater met 90% kunnen afnemen. De ambtelijke voorkeur en die van de WMG was de eerste optie, stoppen met de waterpartijen. De gemeenteraad wilde echter het water wel zichtbaar aanwezig houden en daarom had bodemafdichting de voorkeur. Aldus werd besloten.

De zgn. Spoorbeek, een kunstmatige waterpartij in het centrum van Groesbeek

Wylerbergoverleg
Eenmaal per twee maanden komt een groep afgevaardigden van organisaties die zich bezig houden met natuur, milieu en duurzame landbouw binnen de gemeente Berg en Dal bij elkaar om te praten over die thema's en af te stemmen. Zo stonden in 2025 onderwerpen op de agenda zoals de windturbines in het Reichswald, de plannen bij Biesterveld en het nieuwe LOP.

Regionale Energiestrategie
De plannen van de gemeente m.b.t. opwekking van duurzame energie moeten passen in een groter geheel, de Regionale Energiestrategie die door de provincie Gelderland wordt vastgesteld. In het kader daarvan heeft de provincie in 2025 de planMER Windbeleid en Regionale Energiestrategie voor zienswijze gepubliceerd. Daarin staat hoe de provincie omgaat met de milieugevolgen van deze plannen. De WMG heeft een zienswijze ingediend. We zien dat er vooral aandacht is voor wind en zonne-energie maar niet voor andere manieren van duurzaam energiegbruik. Dit ook in verband met netcongestie. We pleiten voor minder energieverbruik door isolatie van huizen. Zonnepanelen op daken. Opslaan van energie in basaltbatterijen. Afscheid van het dogma economische groei. Verder hebben we onze bezwaren tegen windenergie geformuleerd, zowel voor de mens (geluid, wat mogelijk versterkt wordt door de kom waar Groesbeek in ligt) als de natuur (aanvaringen met vogels en vleermuizen). Berg en Dal is Nationaal Landschap en onderdeel van de Gelderse Poort.

Zienswijzen op verleende vergunningen
We zijn een kritische volger van vergunningaanvragen voor nieuwbouwplannen en bedrijfsverandering, zeker als deze gevolgen hebben voor natuur en het landschap. Buiten de elders in dit verslag genoemde onderwerpen hebben we in 2025 een tweetal individuele zaken behandeld. Zo hebben we een zienswijze ingediend op de ontwerp omgevingsvergunning voor uitbreiding van de **rijhal op Lagewald 10.** Het bleek dat er geen enkele uitvoering was gegeven aan de afspraken uit 2014 toen er een forse uitbreiding van de rijhal mocht komen. Daarbovenop komen in de nieuwe vergunning aanvullende eisen die bovendien gerealiseerd moeten worden voordat de rijhal mag worden uitgebreid. Dit is in lijn met onze benadering: concrete, duidelijke afspraken over de landschappelijke inpassingen met bindende voorwaarden bij de vergunningverlening.
Een andere zaak betrof Hotel De Wolfsberg waar in coronatijd een tijdelijke toegestane **terrasoverkapping** is geplaatst, deels binnen het Gelderse Natuur Netwerk. De tent was blijven staan en leidde ook tot geluidsoverlast van feesten. Reden voor de WMG om in april 2024 een handhavingsverzoek in te dienen. De gemeente besloot daarop dat de tent tot het eind van het zomerseizoen mocht blijven staan. De eigenaar liet daarna de overkapping staan waarna de ODRN een dwangsomtraject opstartte. Uiteindelijk is de tent pas in oktober 2025 weggehaald. Kennelijk loont het als ondernemer om te traineren en je niet aan de afspraken te houden.

Bouwplannen Dekkerswald
Voor op het terrein van voormalig sanatorium Dekkerswald wordt een plan ontwikkeld voor nieuwe woningen. De gemeente heeft daarvoor een 'principebesluit' genomen en een overeenkomst met eigenaar en gebiedsontwikkelaar gesloten. Ook is er overleg met natuurorganisaties geweest waarbij door de projectontwikkelaar werd aangegeven dat het Vliegend hert niet (meer) aanwezig is. Dekkerswald stond bekend als een van de weinige

vindplaatsen in het Rijk van Nijmegen (een van de vier kerngebieden in Nederland). Eind 2025 werd het ontwerp Omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan) voor zienswijzen ter inzage gelegd. Hoewel de WMG zich niet verzet tegen woningbouw op het terrein van het voormalig sanatorium, hebben we wel een zienswijze ingediend aangaande het Vliegend hert. Volgens onze informatie is deze zeldzame kever wel degelijk aanwezig binnen het plangebied. Wordt vervolgd in 2026.

Biesterveld

Op de locatie Biesterveld, een voormalige zandwinningsplas met bijbehorend werkterrein (tot eind 20ste eeuw in bedrijf, daarna verlaten) tussen Leuth en Millingen, wil de eigenaar een vakantiepark inrichten. Het 47 ha grote terrein (20 ha land, 27 ha water ligt al lange tijd braak en heeft inmiddels grote natuurwaarde gekregen. Dat is mede de reden waarom de natuurorganisaties in de gemeente Berg en Dal, verenigd in het zgn. Wylerbergoverleg, dit dossier kritisch volgen.

Naar aanleiding van kritiek door diverse natuurorganisaties op de plannen heeft de initiatiefnemer de natuurorganisaties uitgenodigd voor een bijeenkomst op 23 januari 2025. De plannen voor 100 recreatiewoningen werden voorgesteld als heel positief voor de natuur. We hebben onze bezwaren geuit. In februari 2025 hebben we vanuit het Wylerbergoverleg met de gezamenlijke natuurorganisaties een reactie geschreven op de gepresenteerde plannen. Daarin gaan we in op de natuurwaarden. Op het terrein wonen (beschermde) diersoorten waaronder reeën, dassen, bevers, uilen en vleermuizen. Op een aantal plekken is de vegetatie bijzonder. Het is het enige bos in de wijde omgeving en van belang als foerageergebied voor de huidige fauna. Permanente aanwezigheid van mensen heeft een te verstorende invloed op flora en fauna. Ons gezamenlijk voorstel is er natuurgebied van te maken, het te ontsluiten voor ecologisch verantwoorde recreatie voor eigen inwoners en toeristen en het onder te brengen bij een natuurbeherende organisatie. Geen vakantiehuizen. We hebben geen reactie ontvangen van de gemeente.

In het ontwerp van de Omgevingsvisie stond Biesterveld aangegeven als nieuwe recreatieve 'hotspot'. Dat liep wel heel erg vooruit op de realiteit waarin nog geen enkele goedkeuring is verleend aan plan Biesterveld. In onze zienswijze hebben we dat aangegeven, en gelukkig is deze aanduiding in de definitieve versie geschrapt. Daarna hebben we bij de provincie bezwaar gemaakt tegen de vergunning flora en faunaactiviteit voor het slopen van de gebouwen. Het ecologisch vooronderzoek is volgens ons onvoldoende goed uitgevoerd en de mitigerende maatregelen zijn onvoldoende. IVN vroeg tevens een voorlopige voorziening aan bij de rechtbank om te voorkomen dat de gebouwen al worden gesloopt voordat de zitting plaatsvindt. Op 21 oktober 2025 diende het bezwaar en de rechtszitting. In overleg tussen de partijen worden afspraken gemaakt voor aanvullende ecologische maatregelen. Er komt een vleermuiskelder en een kast voor de kerkuil. WMG en IVN hebben daarna hun bezwaren resp. verzoek om voorlopige voorziening ingetrokken.

Ter compensatie van verloren nestgelegenheid is bij de afbraak van een oude schuur op Biesterveld een huis op palen neergezet. Er is helaas geen rekening gehouden met de natuur van het bloemrijke grasland vol margrieten en andere bloemen. Zelfs de tot de verbeelding sprekende Bijenorchis (foto inzet) groeit hier. Dat zal allemaal onder de voet gelopen worden wanneer er 100 recreatiewoningen verrijzen en in gebruik genomen worden.

Park Orientalis/Paradisefestival

Dit jaar speelde er veel bij Orientalis. Het park verkeert financieel in zwaar weer en zoekt naar versterking. Allereerst waren er klachten dat er te veel rigoureuze bomenkap is geweest op het terrein. De WMG heeft dit nagevraagd en is vervolgens later door medewerkers van het park uitgebreid voorgelicht over wat er gebeurd is en waarom. Het past in het plan voor een in de toekomst duurzaam en natuurvriendelijk beheer. Ook woonden

we een bijeenkomst voor omwonenden bij over het nieuwbouwplan van restaurant De Nieuwe Winkel aan de zuidoostelijke kant van het terrein. Met daarbij ook een voedselbosje. Vragen waren er vooral over de verkeersafwikkeling, aangezien de Meerwijkselaan op deze plek onoverzichtelijk is.
Daarna kwam de aankondiging van het Paradise Festival op 21 juni 2025. In 2024 was er al een klein festival maar nu ging het over ca. 3.000 bezoekers met o.a. een uitgebreid aanbod van live optredens. Omwonenden hadden grote zorgen over geluids- en parkeeroverlast. De WMG raakte betrokken toen bleek dat er een podium gepland stond op de zandvlakte, een van de geschikte leefgebieden voor de zandhagedis. Overleg met Orientalis leverde niet meteen resultaat op, de quickscan flora en fauna was ver onder de maat, uiteindelijk hebben we ons tot de provincie moeten richten. Gevolg: podium op de zandvlakte geschrapt.
In september waren we weer bij Orientalis voor een bijeenkomst over kamperen op het museumterrrein. Onder het motto 'Slapen tussen het erfgoed' zouden er tenten zoals tipi's en een yurt komen bij het Arabisch dorp. Omwonenden en ook de WMG zetten hier veel vraagtekens bij, de gemeente wist ook nog niet of dit wel een goed idee was. De WMG acht het van belang dat alle niet-museale activiteiten zoals kamperen, horeca, festivals en evenementen in samenhang worden beoordeeld, met behoud van erfgoed en natuur als uitgangspunt.

Herinrichting Marktplein/Dorpsstraat
De herinrichting van de Marktplein en het naastgelegen stuk Dorpsstraat is al jarenlang onderwerp van discussie in de gemeentepolitiek. De inwoners zijn geraadpleegd, diverse moties aangenomen en ook de WMG heeft haar mening laten horen. Wij vinden dat het plein toekomstbestendig en leefbaar moet zijn, met aandacht voor de verkeerssituatie voor voetgangers en fietsers. Het voorstel dat in 2025 is gepresenteerd komt volgens de WMG neer op de kool en de geit sparen. Wij hebben gepleit voor:
- een gezellig, groen en klimaatbestendig Marktplein dat aantrekkelijk is voor bewoners, bezoekers, horeca en markt;
- het verplaatsen van de locatie van een allesoverheersende reuzencarnavalstent (voor slechts 4 dagen per jaar!), omdat deze de wenselijke inrichting van het plein blokkeert en er goede alternatieve locaties en oplossingen bestaan voor de carnavalstent;
- een autovrij plein
- een veilige fietsroute in de Dorpsstraat
- betere oversteekbaarheid van de Dorpsstraat voor voetgangers en fietsers vanaf het Marktplein en aansluitend op de fietsroute Nijmegen-Kleef.

MILIEU

Energietransitie blijft een terugkerend agendapunt in onze vergaderingen. Minder fossiele brandstoffen gebruiken, niet alleen door het huis aan te passen, thermostaat omlaag, maar ook minder kopen, recyclen, niet vliegen, reizen met openbaar vervoer of met de fiets, is een mening die wij met elkaar delen. Nieuwe huizen moeten energieneutraal zijn met voldoende groen eromheen. Niet alleen voor de klimaatadaptatie maar ook voor de biodiversiteit. Het dogma van de economische groei vreet energie, verijdelt duurzaamheid en veroorzaakt verspilling, klimaatproblemen, milieuproblemen en achteruitgang van de biodiversiteit.

Zonnepark Lagewald
Het plan Lagewald is zo goed als klaar. In 2025 kwam er nog een kleine wijziging. De initiatiefnemer wil enkele zeecontainers plaatsen met batterijen in het midden van het veld zodat ze uit zicht blijven. De WMG heeft hiertegen geen bezwaar. Opslag van elektriciteit is een volgende logische stap in de energietransitie.

Pesticide-intensieve teelt van zaaiuien vlakbij bewoning van de Gavinstraat

Werkgroep Pesticiden
In het najaar van 2025 kwam binnen de WMG een groeiende onrust naar boven over het gebruik van bestrijdingsmiddelen. De directe aanleiding was een brief van bewoners aan de gemeenteraad, waarin zij ernstige zorgen uitten over het veelvuldig spuiten op een landbouwperceel direct grenzend aan hun woonwijk. De vondst van PFAS in eieren van hobbykippen voedde de onrust. Ook het nieuws over risico's voor mens en milieu van de leliebollenteelt liet ons niet onberoerd. Er kwamen beperkende gerechtelijke uitspraken over het gebruik van pesticiden in de lelieteelt naast woonwijken, scholen en Natura2000-gebieden. In dezelfde periode schreven we artikelen over het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw en het toelatingsbeleid in het Milieujournaal. Het bestuur wilde hiermee aan de slag en besloot een Werkgroep Pesticiden in het leven te roepen. Er meldden zich meteen diverse mensen die willen meedenken. Wordt vervolgd in 2026.

NATUUR

Documentaire Grensgebied
In 2025–2026 werkte filmmaker Rik van der Linden aan 'Grensgebied', een natuurdocumentaire die in het teken staat van het jubileum van vijf natuurorganisaties is onze gemeente o.a. LBG, Ploegdriever en Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek. De film onderzoekt de waarde van zachte grenzen in het landschap: van stuwwal tot uiterwaard, van dijk tot blauwgrasland, en laat zien hoe mens en natuur elkaar voortdurend beïnvloeden. En biedt aanleiding tot gesprek over de toekomst van onze leefomgeving. Er zijn opnamen gemaakt in het Schildbroek, waar Henny Brinkhof toelichting gaf over de grote rijkdom van dit natuurgebiedje en de werkzaamheden die hier uitgevoerd worden door vrijwilligers van LBG. Ook zijn er opnames gemaakt van de Aardhommels in De Bruuk. De WMG heeft als medemogelijkmaker een financiële bijdrage van € 2.500 beschikbaar gesteld onder voorwaarde dat de WMG de film zelf mag vertonen aan publiek. De film verschijnt in 2026.

Op film: Aardhommels onderzoeken natuur in De Bruuk

Patrijzenfocusproject Groesbeek
Drie bestuursleden namen op 5 september 2025 deel aan de bijeenkomst van het Patrijzenfocusproject van Landgoed Buitengewoon en de werkgroep BAG (Buitengewone Akkervogel Groesbeek). Het project richt zich op herstel van leefgebied voor de patrijs in Groesbeek waaronder de aanleg van ruige zandzones. Tijdens deze bijeenkomst werd aan voormalig WMG-bestuurder Henk Klaassen de Gouden Lepelaar 2025 uitgereikt door Vogelbescherming Nederland voor zijn buitengewone bijdrage aan de bescherming van vogels.
Zie ook de artikelen in het Milieujournaal 197 (december 2025, Interview met Laura en Eric Fleuren van Landgoed Buitengewoon) en Milieujournaal 198 (april 2026, Gesprek met Sanne Jacobs, Collectief Rivierenland over patrijzen en agrarisch natuurbeheer in Groesbeek).

Maaibeheer Waterschap Rivierenland
Naar aanleiding van een klacht over het maaibeheer van het waterschap, was er een veldbezoek bij voedselbos het Ketelbroek. Afspraken om stukken gefaseerd te maaien waren niet nagekomen. Oorzaak was geen onwil, maar onvoldoende communicatie met de loonwerker die het werk uitvoerde waardoor de afspraken niet (goed) uitgevoerd werden. De WMG bracht ook het maaibeleid van de Ashorster beek ter sprake. Om dat goed ingerichte terrein optimaal te kunnen ontwikkelen is beheer van maaien en afvoeren van groot belang en dat gebeurt

nu niet goed. Ook het oppompen van oppervlaktewater voor de landbouw kwam ter sprake. Hierdoor kunnen in droge perioden beken sneller droogvallen wat niet de bedoeling is.

Oude bosgroeiplaatsen
In 2023 kregen oude bosgroeiplaatsen, die al vanaf 1832 onafgebroken als bos op de kaart staan, bescherming in de Omgevingsverordening. Omdat ze al zo lang bos zijn, is er vaak een bijzondere biodiversiteit in het bodemleven ontstaan. Helaas besloot Gedeputeerde Staten in 2025 dat die bescherming er weer af moet, wat betreft de oude bosgroeiplaatsen buiten het Gelders Natuur Netwerk. Daardoor wordt het gemakkelijker om deze gronden te gebruiken voor infrastructurele en woningbouwprojecten. Ook in onze gemeente hebben we een aantal van die kleine bosperceeltjes, zonde om die niet langer te beschermen. In de zienswijzeprocedure voor wijziging van de Omgevingsverordening heeft de WMG daarom de zienswijze van de Gelderse Natuur en Milieufederatie hierover mede ondertekend.

RAVON paddentrapjes
Er gaan elk jaar veel amfibieën dood doordat dat ze in rioolputten terecht komen en er niet meer uitkunnen. In het kader van de actie Pad uit de put, kan RAVON voor speciale paddentrapjes/ amfibieëntrapjes in rioolputten zorgen, zodat de padden er weer uit kunnen. De WMG heeft deze mogelijkheden hierover door gegeven aan de gemeente. Er is subsidie verleend aan IVN en VNC, die dit coördineren. De gemeente geeft dit door aan deze organisaties zodat op andere kwetsbare plekken in de gemeente Berg en Dal zoals bij de Koepel deze ook geplaatst zouden kunnen worden.

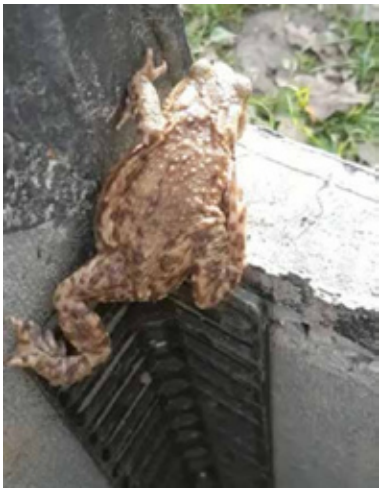

Pad uit de put (foto: RAVON)

Windturbines Reichswald
Aan de Nederlandse kant is veel weerstand tegen de windturbines. Het Nationaal park zou een makkelijke optie zijn geweest en goed voor natuur en toerisme. Windturbines zijn in Nationale parken taboe. Helaas strandde eind 2024 het referendum. Op termijn had het misschien hebben kunnen uitgroeien tot een grensoverschrijdend internationaal park dat het hele Ketelwald zou omvatten. Nu het Nationaal park passé is , blijft de juridische weg als mogelijkheid over. De gemeenten Berg en Dal, Heumen en Gennep hebben zich met milieuorganisaties verenigd in een taskforce. Zij hebben in 2025 geld vrijgemaakt voor juridische procedures. Ook bewoners van Breedeweg en Ven-Zelderheide hebben een juridisch bureau opdracht gegeven procedures voor te bereiden. Hopelijk hebben de acties succes.
Vlakbij Kleef (buurtschap Nierwalde en Reichswalde) zijn de vergunningen voor twee grote windturbines onherroepelijk geworden en kan begonnen worden met de bouw. Oostelijk van het Reichswald (Knollenberg) zijn plekken aangewezen voor vijf windturbines. In het Reichswald is de aanwijzing voor elf turbines nog in procedure, maar door een versnellingswet zijn de mogelijkheden om die aanwijzing tegen te houden zeer klein. Klein lichtpuntje is dat de Kreis Kleve ook tegen windturbines in het Reichswald is. Zij is echter niet het bevoegd gezag voor die aanwijzing. Dat is de Regionalrat in Düsseldorf. Tweemaal is er in 2025 een touringcar vanuit Groesbeek vertrokken naar Düsseldorf om een vergadering hierover bij te wonen en ons standpunt te laten zien. Tevergeefs.

LANDBOUW

Natuurinclusieve landbouw
De WMG ziet steeds meer voorbeelden van natuurinclusieve landbouw binnen de gemeente Berg en Dal. In de Milieujournaals besteden we hier aandacht aan. Een voorbeeld is De Biesterhof in Millingen aan de Rijn. Het perceel (25 hectare) is eigendom van Land van Ons, de burgercoöperatie die werkt aan herstel van landschap en biodiversiteit. De Biesterhof noemt zichzelf een regeneratieve burgerboerderij die gezond en biologisch voedsel verbouwt, de bodem en de biodiversiteit verbetert en een gemeenschap opbouwt. Het betreft een tuinderij, akkerbouw, fruitbomen, notenbomen, bessenstruiken, kruiden, twee voedselbossen en plekken waar de natuur zijn gang kan gaan. Er wordt gewerkt met veel vrijwilligers. Niet alleen omdat er heel wat werk te verzetten is, maar ook om boer en burger dichter bij elkaar te brengen. De boeren werken ook samen met andere gangbare boeren in de omgeving vanuit de visie dat samenwerking veel prettiger is dan polarisatie en ze veel van elkaar

kunnen leren.
Een ander voorbeeld is de Kleverbergh – Leven met het land. De vroegere paardenmanege aan de Waaldijk in Erlecom ontwikkelt zich sinds 2022 steeds meer naar een plaats waar met regeneratieve landbouw de biodiversiteit, circulair ondernemen, duurzaam bouwen en een vitale, inclusieve gemeenschap zich kan ontwikkelen. Financiële bijdragen door crowdfunding maakten het mogelijk om in 2024 alle landbouwgrond die werd aangeboden door natuurorganisatie Ark aan te kopen. Natuurontwikkeling en natuurvriendelijke landbouw zijn daar nu met elkaar verbonden.
WMG volgt ontwikkelingen als deze in onze gemeente Berg en Dal: natuurontwikkeling en natuurvriendelijke landbouw, die een basis zijn voor duurzame economische activiteiten, recreatie en toerisme en voor woongelegenheid.

EDUCATIE EN VOORLICHTING

Groesbeeks Milieujournaal
In 2025 zijn er, zoals gebruikelijk, drie nummers van het Milieujournaal uitgekomen met zoals altijd zeer lezenswaardige artikelen.

Milieujournaal 195 (mei 2025)
Met o.a.
- Energietransitie in nieuwe fase
- Vooraankondiging boek over Landgoed de Sint-Jansberg
- Bamboe als duurzaam gewas
- Omgevingsvisie Berg en Dal vastgesteld
- Ons voedsel: biet
- Aardsterren, Aardmannetjes en Aardhommels

Milieujournaal 196 (september 2025)
Met o.a.
- Bestrijdingsmiddelen: de toelating en gerechtelijke uitspraken
- Het gevaar van fungiciden
- Geschiedenis van Vosheuvel, Vossendaal en Foxhill (deel 1)
- Basiskwaliteit Natuur: wat is het en wat kunnen we ermee
- Interview met Frank Velthuizen over Groene Bondgenoten
- Aardsterren, Aardmannetjes en Aardhommels

Milieujournaal 197 (december 2025)
Met o.a.
- Vosheuvel en Foxhil, verhalen uit de periode 1882-2025
- Interview met Laura en Erik Fleuren van landgoed Buitengewoon
- Een eeuw natte schrale graslanden in De Bruuk
- Mycorrhiza
- Bestrijdingsmiddelen: kan het minder?
- Aardmannetjes en Aardhommels

Website
De website van de WMG (**https://www.wmg-groesbeek.nl/**) functioneert nog steeds naar wens en wordt actueel gehouden. Het laatste nieuws van Berg en Dalse natuur- en milieu-aangelegenheden is er te vinden. Naast de actualiteit biedt de website ook zeer veel achtergrondinformatie. Veel dossiers hebben een lang verleden en alle relevante stukken zijn terug te vinden. Het vormt een schat aan informatie, waar veel werk in gestoken wordt. Subwerkgroepen zoals jeugdeducatie, Landschapsbeheer Groesbeek en Milieujournaal hebben een eigen pagina.

Aardhommels, Aardmannetjes en Aardsterren
De WMG organiseert sinds jaar en dag verschillende natuureducatieve activiteiten voor kinderen.
Er zijn drie jeugdnatuurgroepen. De Aardsterren hebben een goede formule waarbij de ouders de kinderen op het beginpunt afzetten en later bij de Tullekesbom of elders weer ophalen. Ook wordt er vaak een deskundige uitgenodigd. De belangstelling bij de kinderen is groot.
De Aardmannetjes, ook een groep kinderen van 6 t/m 8 jaar, gaan ook eenmaal per maand o.l.v. Dianne de Bruin op zaterdagochtend de natuur in. Op een speelse en enthousiaste manier weet Dianne mooie plekken te vinden waar je prachtige natuur kunt beleven en kennis kunt opdoen.
De Aardhommels zijn ouder: 9-13 jaar. Zij fietsen eenmaal per twee weken onder leiding van Erik Lamers, Ines de Poel, Joep Visser en Henny Brinkhof op ontdekkingstocht naar omliggende natuurgebieden. Eenmaal per jaar is er een kamp in de vrije natuur, in 2025 was dat bij St. Walrick in de Hatertse vennen

Aardhommels meten mierenhopen van de Kale rode bosmier in het Groesbeeks bos

De Aardhommels deden ook in 2025 mee aan de kerstmarkt van Pluryn die werd gehouden op het terrein van de Tullekesbom. Deze keer was het wintervogelvoedering die ze verkochten. Van de opbrengst van de markt van eind 2025 zullen ze in 2026 een dag met trein en bus naar de Ravenvennen bij Venlo gaan.

NLDoet 2025 op 15 maart was weer een mooie actie. Er kwamen zo'n 25 kinderen naar de Tullekesbôm om een nestkast in elkaar te zetten, soms met een beetje hulp van een handige ouder of opa. Voordat de kinderen zich konden uitleven met spijkers en hamers, hield Henny Brinkhof een verhaal over vogels die hun nest maken in boomholen of nep-boomholen (= nestkasten). De nestkasten werden vaak fraai versierd door de kinderen. Iedereen ging tevreden naar huis met een nestkast in de hoop dat kool- of pimpelmees er gebruik van gaan maken. De voorbereidingen werden ook dit jaar weer door Pluryn uitgevoerd.

Excursie Sieppe in de Foeperpot
In mei is groep 4 van de Sieppe met Henny Brinkhof De Foeperpot in geweest. Ze hebben met schepnetjes gevist en planten gezocht. Er werden heel veel verschillende waterinsecten gevangen en veel bloemen geplukt. Later zijn de vondsten in de klas op een rijtje gezet.

*****

JAARVERSLAG WERKGROEP LANDSCHAPSBEHEER GROESBEEK 2025

Landschapsbeheer Groesbeek (LBG) bestaat uit een groep actieve vrijwilligers en is onderdeel van de Werkgroep Milieubeheer Berg en Dal. De doelstelling van LBG is mensen bewuster maken van de nog aanwezige natuur in hun omgeving en er op een actieve manier positief aan bijdragen.

Dit doen we door:
1. Het organiseren van educatieve wandelingen en excursies
2. Het uitvoeren van vrijwillig landschapsbeheer
3. Het houden van informatieavonden
4. Diverse activiteiten t.b.v. bescherming van vogels

1. Educatieve wandelingen en excursies

Jonge pad in het Slumke

2025 was een bijzonder jaar voor LBG, we bestonden namelijk 25 jaar. Omdat ook Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek dit jubileum vierde hebben we twee publieksexcursies gezamenlijk uitgevoerd. Er waren dit jaar in totaal vijf wandelingen.
De eerste excursie van 2025 vond op 9 maart plaats op de Sint-Jansberg waar onze gids Kees de deelnemers de prachtige natuur ter plaatse liet beleven. Helaas was de opkomst erg laag, slechts 4 mensen.
De tweede wandeling werd samen met SLOG georganiseerd op 25 mei en ging vanaf De Horst langs de Groesbeek en Leigraaf, en door 't Slumke en Kaalbroek. Deze twee schraalgraslanden zijn beide van SLOG. Twee gidsen lieten de 25 deelnemers genieten van de bloemenpracht die hier in de loop der tijd door een uitgekiend beheer is ontstaan. Na afloop werd er geproost op de twee jubilerende clubs onder het genot van gagelbier.
Op 15 juni vond de derde excursie plaats en deze keer waren we te gast in de Ooijpolder waar SLOG ook enkele natuurpercelen beheert. Zo'n 40 deelnemers maakten vanaf Persingen een mooie wandeling over boerenlandpaden en over deze natuurterreintjes, onder begeleiding van vier ter plaatse deskundige gidsen.
Op 3 augustus was er weer een LBG-wandeling, deze keer op Klein America en door het Zevendal. 27 deelnemers genoten van de verhalen van de drie LBG-gidsen. En natuurlijk van de prachtige natuur, vooral in het Zevendal. Na afloop was er gelegenheid om deel te nemen aan een wijnproeverij en pizza-maaltijd bij de camping van de familie Beijer.
Op 26 oktober was de afsluiting van het jubileumjaar van LBG in het Kraaiendal. 31 deelnemers werden door drie LBG-gidsen meegenomen naar dit eeuwenoude bosgebied waar veel oude bomen staan. De aftakeling van vooral de beuken zorgen voor een grote verscheidenheid aan paddenstoelen en de deelnemers aan deze wandeling genoten van deze pareltjes.
Irene Ploeg, die in 2024 haar IVN-gidsendiploma behaalde en toen ook voor het eerst voor LBG gidste, heeft samen met Dianne de Bruin en Niek Backus de organisatie van de wandelingen in 2025 op zich genomen.

Bijenorchis in het schrale grasland van de EVZ Ubbergen-Groenlanden

2. Vrijwillig landschapsbeheer
Landschapsbeheer Groesbeek (LBG) is de afdeling binnen de Werkgroep Milieubeheer Berg en Dal waarin vooral praktisch werk wordt verricht op het gebied van onderhoud en beheer van het landschap. Denk bijvoorbeeld aan het snoeien van struweel, het knotten van bomen, het uitsteken van bramen en bosopslag en het (bos) maaien van plekken waar geen landbouwmachines kunnen of mogen komen. Er is een maandelijkse werkochtend, op de eerste zaterdag van de maand, en een maandagochtendgroep die een groot deel van het jaar wekelijks aan de slag gaat. Sturende krachten zijn Ferdinand ter Schure en Nel van den Bergh die samen de coördinatie doen.

Werkochtend van Aardsterren, Aardmannetjes en Aardhommels in de Foeperpot tijdens de Landelijke Natuurwerkdag 2025

In 2025 zijn 9 zaterdagse werkochtenden gehouden waarvan 5 keer in het Schildbroek is gewerkt (vooral onderhoud van bosjes en struweel), 2 keer op de Steenbroekse hei (verwijderen wilgenopslag rond poel, vrijzetten veerasters), en 1 keer in het Slumke (onderhoud struweel) en 1 keer in de Foeperpot (wilgen knotten, terugzetten wilgenstruweel). Gemiddeld waren er 9 deelnemers, met uitzondering van de landelijke natuurwerkdag op 2 november 2025 in de Foeperpot waaraan ondanks het regenachtige weer de kinderen van de WMG-jeugdnatuurgroepen en hun ouders deelnamen, in totaal zo'n 40 personen.

Op een speciale trap worden knotwilgen veilig geknot.

De maandagochtendgroep is in 2025 36 keer het veld in geweest. Het aantal deelnemers lag wekelijks tussen de 4 en 7 personen. Er is op diverse locaties gewerkt zoals het Schildbroek, Slumke, Kaalbroek, Hulschbroek, Spoorgat, Holthuuzer paedje, Zandbaon, EVZ Groesbeek, Foeperpot en Mansbergpad. Ook is enkele keren in de Ooijpolder gewerkt, op de Brabander en in de Ecologische Verbindingszone Ubbergen-Groenlanden. De werkzaamheden bestonden uit zaagwerk en andere onderhoudswerkzaamheden in de struweelvakken en bosjes, het vrijzetten van veerasters, ook is overbodig raster verwijderd. Verder is nieuw struweel aangeplant, en 'last but not least' is evenals in vorige jaren een aanzienlijk deel van de tijd besteed aan het uitsteken van bosopslag in de schraalgraslanden. Voor een deel betreft dit het nalopen van reeds behandelde percelen waarin zich nog restanten van bosopslag bevinden. Langzaam maar zeker delft de opslag het onderspit.
Het jaarlijkse uitje is er dit jaar bij ingeschoten. Wel werden de LBG-vrijwilligers verrast op gratis bier: de Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek had ter gelegenheid van haar 25-jarig jubileum een lokaal biertje laten brouwen met gagel van 't Slumke.
Tenslotte kunnen we nog melden dat LBG op 12 februari in de Spoorkuil een werkochtend heeft georganiseerd voor 20 medewerkers van Liander. Zij hebben op

het talud ongewenste bosopslag teruggezet en reeds gezaagd takhout afgevoerd en op rillen gelegd. Hiermee is weer een bijdrage geleverd aan het in stand houden van het leefgebied van o.a. de zandhagedis in de Spoorkuil.

3. Informatieavonden

Op 10 januari 2025 organiseerde LBG een informatieve avond in Dorpshuis De Slenk. Onderwerp van deze avond was de Oehoe. Rob Bos had weer een geweldige film afgeleverd die daarna van deskundig commentaar werd voorzien door Kees Schreven. De bijzondere beelden, veelal door Rob zelf geschoten en met door zijn vrouw Hanny ingesproken teksten, ontlokten veel instemmend commentaar. Helaas was dit zijn laatste film, want Rob is begin juni overleden. Hij leeft voort in zijn films die nog regelmatig worden vertoond aan enthousiaste natuurliefhebbers. 130 mensen hebben deze avond bezocht en daarmee was de zaal van De Slenk uitverkocht.

4. Diverse activiteiten t.b.v. bescherming van vogels

Onder de paraplu van LBG zijn in de afgelopen 25 jaar diverse activiteiten uitgevoerd gericht op het onderzoeken en beschermen van vogels in Groesbeek. Kartrekker daarvan is Henk Klaassen, samen met Harry Gasseling en enkele anderen. Helaas hebben zij door persoonlijke omstandigheden hun activiteiten op een lager pitje moeten zetten. LBG is hen dankbaar voor het werk dat zij gedurende vele jaren belangeloos voor de natuur hebben gedaan. Het begon rond de eeuwwisseling met het inventariseren en beschermen van weidevogels met name de kievit, maar ook werden wel nesten van scholekster en soms kleine plevier gevonden. Helaas zijn de weidevogels als gevolg van predatie en intensieve landbouwpraktijken tegenwoordig bijna verdwenen uit ons landschap; broedgevallen worden nu nagenoeg alleen nog in de natuurpercelen gezien.

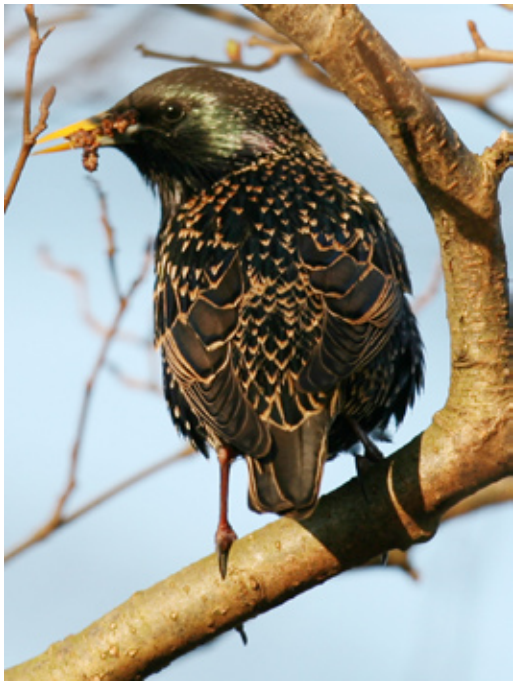

Spreeuw

Zo'n 5 jaar geleden namen Henk en Harry de patrijs mee in hun beschermingswerk. Door te monitoren, onder de vlag van Stichting Landschapsbeheer Gelderland, en het geven van voorlichting hebben zij het beschermen en tellen van patrijzen in Groesbeek een belangrijke stap vooruit geholpen. Aanvankelijk leek het beter te gaan met de patrijs, maar de laatste jaren duikt het aantal territoria en broedgevallen om onduidelijke redenen omlaag. Het monitoren van de patrijs in Gelderland is sinds 2024 ondergebracht bij het Collectief Rivierenland (agrarisch natuurbeheer) en lokaal bij de Buitengewone Akkervogelwerkgroep Groesbeek (BAG). Groesbeek is een van de zgn. patrijzenfocusgebieden. Of dit concrete resultaten gaat afwerpen, gaan we in de komende jaren zien.
Wat nog wel onder LBG-vlag doorgaat is het nestkastonderzoek bij spreeuwen. In het buitengebied van Groesbeek heeft Henk Klaassen 14 spreeuwennestkasten hangen, rond de Ashorst en Lage Horst. Normaliter controleert hij deze vanaf half april tot ongeveer eind juni. Dit gebeurt per fiets met een klapladder in de fietskar. Het werk is dit jaar overgenomen door Kees Schreven, wel deed Henk een keer mee. Op 1 mei werd de eerste controle gedaan, en er konden al meteen 54 jongen geringd worden. Op 6 mei werden nog eens 4 jongen van de eerste leg geringd. Er was veel tweede leg en er konden in juni nog eens 30 jongen geringd worden (en 1 jong was toen nog te klein). Gemiddeld begonnen de eerste legsels op 4 april (11 kasten bezet), de tweede legsels op 17 mei (8 kasten bezet).

5. Tot slot

Berichten en nieuws van LBG staan op de website van de WMG (www.wmg-groesbeek.nl/landschapsbeheer). Dank aan allen die hebben meegewerkt aan onze activiteiten, in het bijzonder aan de gidsen die de mooie natuur in onze leefomgeving onder de aandacht brengen en de vrijwilligers die actief bezig zijn met het beheer van het landschap. En verder natuurlijk dank aan iedereen die hand- en spandiensten verleende bij onze activiteiten. Voor de publiciteit konden we terecht bij Hét Gemeentenieuws, Rozet, Topic, Omroep Berg en Dal en bij KNNV.

*****